

Crezul apostolic

LECTȚIA
ÎNTÂI

PUNCTELE CREDINȚEI

THIRD MILLENNIUM

MINISTRIES

Biblical Education. For the World. For Free.

Pentru materiale video, suporturi de curs și alte resurse, vizitați Third Millennium Ministries la adresa thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Toate drepturile rezervate. Fără permisiunea scrisă a editurii Third Millennium Ministries, Inc., P.O. Box 300769, Fern Park, Florida 32730-0769, nicio porțiune din această publicație nu poate fi reprodusă în scopuri comerciale, în nicio formă și prin niciun mijloc, cu excepția unor citate scurte în vederea recenziei, comentariului sau studiului.

Dacă nu există alte precizări, toate citatele biblice sunt din Sfânta Scriptură – Biblia versiunea Dumitru Cornilescu revizuită. Copyrightul Bibliei Cornilescu © 1924 aparține British and Foreign Bible Society (Societatea Biblică pentru Răspândirea Bibliei în Anglia și Străinătate). Copyrightul © 2010 ediției revizuite în limba română aparține Societății Biblice Interconfesionale din România, cu aprobarea British and Foreign Bible Society.

DESPRE THIRD MILLENNIUM MINISTRIES

Înființată în 1997, Third Millennium Ministries este o organizație creștină nonprofit care furnizează **educație biblică gratuită în întreaga lume**. Ca răspuns la nevoia tot mai mare de formare biblică judicioasă a liderilor creștini de pe mapamond, noi creăm o programă de seminar multimedia ușor de folosit, finanțată prin donații, în cinci limbi de mare circulație (engleză, spaniolă, rusă, chineză mandarină și arabă) și o distribuim gratuit celor care au cea mai mare nevoie de ea, mai cu seamă liderilor creștini care nu au acces la educația tradițională sau nu și-o pot permite. Toate lecțiile sunt scrise, concepute și produse intern și sunt similare ca stil și calitate celor de pe History Channel[®]. Această metodă originală și eficientă pentru formarea liderilor creștini s-a dovedit foarte eficace în întreaga lume. Am câștigat Premiul Telly pentru o producție video remarcabilă în domeniul educației și utilizării animației, iar programa noastră este folosită în prezent în peste 150 de țări. Materialele Third Millennium apar sub formă de DVD-uri, materiale tipărite, *streaming* pe internet, transmisie televizată prin satelit și emisiuni de radio și televiziune.

Pentru informații suplimentare despre lucrarea noastră de slujire și pentru a afla cum vă puteți implica, vă rugăm să vizitați <http://thirdmill.org>.

Cuprins

I. Introducere.....	1
II. Istoria.....	2
A. Dezvoltarea	2
B. Scopul	3
1. Scriptura	3
2. Învățăturile tradiționale	4
3. Crezul apostolic	7
III. Prezentare de ansamblu.....	8
A. Dumnezeu	9
1. Sfânta Treime	9
2. Persoanele	11
B. Biserica	12
1. Participarea	12
2. Păstrarea	13
C. Mântuirea	14
IV. Importanța	16
A. Fundamental	16
1. Etalon	17
2. Bază logică	18
B. Universal	19
1. Noul Testament	19
2. Istoria bisericii	20
3. Prezentul	22
C. Unificator	23
V. Concluzie	25

Crezul apostolic

Lecția unu

Punctele credinței

INTRODUCERE

Te-ai întrebat vreodată ce anume face ca un copac să fie copac? Sau o casă să fie casă? Sau o persoană să fie persoană? Sau, ca să punem întrebarea altfel, ce calități ar trebui să aibă un anumit lucru pentru a-l putea numi copac sau casă? Acestea sunt întrebări complexe asupra cărora filozofii au chibzuit mii de ani. Iar noi ne confruntăm cu o întrebare similară când abordăm studiul teologiei creștine. În definitiv, există nenumărate biserici pe care le-am considera „creștine,” iar multe dintre ele nu sunt de acord în multe privințe. Așa că este util să întrebăm: „Ce doctrine sunt fundamentale și esențiale pentru teologia creștină?”

Desigur, când punem această întrebare, trebuie să fie clar că oamenii pot fi mântuiți chiar dacă nu prea înțeleg teologia. Dedicarea noastră față de Hristos e suficientă pentru a ne face creștini. În același timp, este corect să spunem că există câteva idei esențiale care trebuie să fie prezente în orice sistem teologic pentru ca acesta să merite a fi numit „creștin.” Și, încă din primele secole ale bisericii, *Crezul apostolic* a oferit un sumar util al acestor convingeri fundamentale.

Aceasta este prima lecție din ciclul *Crezul apostolic*, un rezumat binecunoscut și larg folosit referitor la ceea ce cred creștinii. Am intitulat această lecție *Punctele credinței*, deoarece vom privi *Crezul apostolic* ca un sumar al punctelor sau doctrinelor care trebuie susținute de toți cei care se numesc „creștini.” *Crezul apostolic* a apărut în diverse forme în primele secole ale bisericii. Însă a căpătat o formă standard în jurul anului 700 d.H., în latină. O traducere răspândită în limba română sună în felul următor:

**Cred în Dumnezeu, Tatăl Atotputernic,
Creatorul cerului și al pământului.
Cred în Isus Hristos, Fiul Său unic, Domnul nostru,
care S-a zămislit de la Duhul Sfânt,
S-a născut din Maria fecioară;
a pățimit sub Ponțiu Pilat,
S-a răstignit, a murit și S-a îngropat;
S-a coborât în iad,
a treia zi a înviat din morți;
S-a suit la ceruri,
șade de-a dreapta lui Dumnezeu, Tatăl Atotputernic;
de unde are să vie să judece pe cei vii și pe cei morți.
Cred în Duhul Sfânt;
sfânta biserică universală;
împărtășirea sfinților,
iertarea păcatelor;
învierea morților
și viața veșnică. Amin.**

Discuția noastră despre *Crezul apostolic* sub forma punctelor credinței se va împărți în trei părți. Întâi vom vorbi despre istoria crezului. În a doua parte îi vom trece în revistă afirmațiile, iar în a treia parte ne vom axa pe importanța doctrinelor sale pentru ziua de azi. Să începem cu istoria *Crezului apostolic*.

ISTORIA

În analiza istoriei *Crezului apostolic* ne vom concentra pe două aspecte. Pe de o parte, vom vorbi despre dezvoltarea crezului analizându-i autorii și data compunerii. Iar pe de altă parte, vom vedea scopul crezului, motivul pentru care biserica a considerat că este important să îl creeze și să îl folosească. Ne vom îndrepta întâi atenția asupra dezvoltării istorice a *Crezului apostolic*.

DEZVOLTAREA

Cândva se credea și se învăța că *Crezul apostolic* a fost scris în primul secol, chiar de cei doisprezece apostoli. Se spunea chiar că fiecare apostol a contribuit cu una din cele douăsprezece afirmații teologice distincte. Cu toate acestea, nu există practic nicio dovadă că este așa și nici că vreunul dintre apostoli a fost implicat direct în scrierea crezului. Dar, dacă nu apostolii au scris crezul, atunci cine?

Întrebarea referitoare la autorii *Crezului apostolic* rămâne deschisă, deoarece nu avem un autor care să-l fi semnat. Dar este aproape sigur că aceste întrebări erau puse candidaților la botez încă din secolul întâi, poate la 40-50 de ani după Hristos. Astfel, omul era întrebât: „Crezi în Dumnezeu Tatăl, Creatorul cerului și al pământului?” Știm asta pentru că mai mulți oameni care vorbesc despre botezul lor fac referire la astfel de întrebări. Iar înainte de anul 200 d.H., Tertulian face referire la *Vechiul crez roman*, care este aproape identic cu *Crezul apostolic*, și vorbește despre el prin prisma acelor întrebări de botez: „Crezi?”, „Crezi?” Prima referire propriu-zisă la *Crezul apostolic* este făcută de un anume Rufin în 390 d.H., iar el spune că fiecare dintre cei doisprezece apostoli, inclusiv Matia, care l-a înlocuit pe Iuda, a enunțat una din afirmațiile crezului. Această teorie nu are nicio dovadă, dar ideea că aceste afirmații pot fi regăsite chiar și în vremea apostolilor este cât se poate de bine fundamentată.

Dr. John Oswalt

În scrierile primilor creștini există multe liste de doctrine esențiale care seamănă cu *Crezul apostolic*. Pe de o parte, există reguli ale credinței care cataloghează și explică mai detaliat convingerile fundamentale. Scrierile părinților bisericii primare indică faptul că regulile scrise ale credinței rezumau convingerile și practicile bisericilor care le creaseră. De exemplu, Origen a inclus o regulă a credinței la începutul lucrării *Despre*

principii, iar Irineu a inclus una în cartea întâi, capitolul 10 al faimoasei sale lucrări *Împotriva ereziilor*. Regulile credinței aveau menirea de a păstra învățătura bisericii și erau folosite pentru a-i instrui pe cei din biserică – îndeosebi pe conducători. Adesea, aceste reguli erau diferite de la o adunare la alta. În general, ele includeau afirmații ale doctrinelor importante, precum și învățături morale și tradiții.

Pe de altă parte, unele liste doctrinale antice sunt sub formă de crez. Acestea erau liste scurte care rezumau porțiunile doctrinale ale regulii de credință a bisericii, îndeosebi convingerile sale cruciale. Adesea, acestea erau recitate în cadru liturgic, cum ar fi la botez. Se prea poate ca în primul și al doilea secol fiecare adunare să fi avut propriul crez sau mod de a rezuma esența adevărului biblic. Dar, începând cu al treilea sau al patrulea secol, anumite crezuri s-au evidențiat, fiind folosite în mai multe biserici.

Un crez antic care s-a evidențiat în felul acesta a fost crezul bisericii din Roma, numit adesea *Crezul roman*. Acest crez este atât de asemănător cu *Crezul apostolic*, încât mulți învățați consideră *Crezul apostolic* doar o versiune ulterioară a *Crezului roman*.

Dar, indiferent de originea sa exactă, faptul că în cele din urmă *Crezul apostolic* s-a bucurat de o largă răspândire, îndeosebi în bisericile apusene, nu poate fi pus la îndoială. În primele secole, formularea sa exactă a variat oarecum de la o biserică la alta. Însă în secolul al VIII-lea formularea era în general deja standardizată în forma pe care o recunoaștem și o folosim astăzi.

Reținând aceste lucruri despre dezvoltarea istorică a crezului, ar trebui să vedem acum scopul creării și folosirii *Crezului apostolic*.

SCOPUL

În zilele noastre, mulți creștini privesc crezurile cu suspiciune și nu este greu să înțelegi de ce. Deși foarte puțini oameni ar afirma fățiș că un crez are aceeași autoritate ca Scriptura, uneori creștini bine intenționați tratează anumite crezuri ca și cum ar fi egale cu Biblia. Dar niciun crez nu ar trebui ridicat la acest nivel nici în teorie și nici în practică.

Biblia este singura noastră regulă inspirată și infailibilă de credință și practică. Crezurile, pe de altă parte, sunt instrumente de învățatură supuse greșelii, care rezumă modul în care înțelegem Scriptura. Și, după cum vom vedea, *Crezul apostolic* a fost creat pentru a-i ajuta pe creștini să rămână fideli învățăturilor Bibliei.

Vom cerceta scopul *Crezului apostolic* în trei etape. În primul rând, vom vedea că Scriptura este deținătoarea originară a doctrinei adevărate. În al doilea rând, vom analiza învățăturile tradiționale ale bisericii ca afirmări ale Scripturii. Și, în al treilea rând, vom vedea că menirea *Crezului apostolic* a fost să rezume înțelegerea tradițională a bisericii cu privire la Scriptură. Vom începe cu faptul că întotdeauna creștinii dedicați au afirmat că Scriptura este baza credinței noastre.

Scriptura

Ascultați cuvintele unuia din părinții bisericii, Origen, în prefața lucrării *Despre principii*, scrisă la începutul secolului al III-lea:

Toți cei care cred ... nu obțin cunoașterea care îi îndeamnă pe oameni la o viață bună și fericită din nicio altă parte în afară de cuvintele și învățăturile lui Hristos. Iar prin cuvintele lui Hristos nu le înțelegem numai pe cele spuse când a devenit om ... căci, înainte de asta, Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, a fost în Moise și în proroci ... Mai mult ... după înălțarea Lui la cer, a vorbit prin apostolii Săi.

Origen a spus că Scriptura, în întregul ei, este Cuvântul lui Hristos și că ea este sursa tuturor doctrinelor adevărate.

Ascultați și cuvintele lui Ipolit, episcop din secolul al III-lea, din partea a 9-a a lucrării *Împotriva ereziei lui Noetus*:

Fraților, există un singur Dumnezeu, a cărui cunoaștere o dobândim din Sfintele Scripturi și de niciunde altundeva.

Bisericile primare credeau că întreaga Biblie este Cuvântul lui Hristos, dat credincioșilor de către apostoli. În această privință, ei afirmau conceptul pe care adesea teologii îl numesc *sola Scriptura* sau „numai Scriptura.” Aceasta este perspectiva conform căreia numai Scriptura este singura regulă infailibilă de credință și arbitru final în orice controversă teologică.

Găsim un exemplu clar cu privire la lucrul acesta în scrierile lui Vasile, care a fost ales episcop al Cezareei în anul 370 d.H. Vasile a fost un apărător înfocat al tradițiilor sau obiceiurilor bisericii și și-a exprimat adesea convingerea că aceste tradiții puteau fi legate direct de apostoli. Cu toate acestea, când se punea întrebarea dacă aceste tradiții sunt adevărate, el apela la Scriptură ca autoritate supremă. Ascultați cuvintele lui din *Epistola 189* scrisă lui Eustație Medicul:

Scriptura inspirată de Dumnezeu să decidă între noi: și votul adevărului să fie dat în favoarea acelei părți ale cărei doctrine sunt în armonie cu Cuvântul lui Dumnezeu, indiferent care ar fi aceasta.

Aici, Vasile a recunoscut că unele biserici proclamau anumite concepte tradiționale în regula lor de credință, în timp ce altele aveau tradiții contradictorii. De aceea, el a apelat la Scriptură ca autoritate supremă pentru a rezolva disputa.

Biserica primară se baza într-un total pe Scriptură ca fundament al doctrinei sale. Dar ea de baza totuși și pe învățăturile tradiționale ale bisericii pentru a rezuma și a păzi învățăturile Scripturii.

Învățăturile tradiționale

Bun, este rezonabil să ne întrebăm de ce considera biserica că e necesar să-și păstreze învățăturile tradiționale. N-ar fi fost suficient să păstreze Biblia și s-o lase să vorbească pentru sine?

Ei bine, există nevoia de a formula declarații concise și clare despre ce crede biserica, îndeosebi pentru că există învățători falși care spun lucruri ce nu respectă învățătura apostolilor și învățătura Bibliei. De

aceea, mai ales ca răspuns la aceste învățături false, biserica a trebuit să formuleze o declarație rezumativă clară a credinței sale.

– Dr. Erik K. Thonnes

Biserica avea Scripturile ca fundament al credinței sale, dar Scripturile erau foarte lungi, iar știința de carte era puțină. De aceea, cel mai bine a fost să rezume doctrinele esențiale într-un crez pentru ca oamenii să înțeleagă credința fără a fi nevoiți să citească întreaga Biblie.

– Dr. Riad Kassis

Crezul apostolic a fost deosebit de valoros, chiar necesar în perioada bisericii primare, deoarece canonul Scripturii nu a fost formulat oficial decât în jurul anului 397 d.H. Prin urmare, care era învățătura autorizată a Bisericii? Aceasta era rezumată în *Crezul apostolic*. Dar la momentul acela aveam Biblia. Așa că de ce să avem în continuare crezul? Pentru că nu le putem cere oamenilor să înțeleagă întreaga Biblie înainte să îi considerăm creștini. *Crezul apostolic* încă rezumă învățăturile esențiale ale Bibliei într-o formă simplă. Și din acest motiv trebuie să folosim în continuare, chiar și acum.

– Dr. Paul Chang

Învățătorii falși au creat multe probleme în biserică. Unii chiar au negat aspecte centrale ale evangheliei. Ca răspuns la aceste situații, liderii creștini evlavioși au creat rezumate scurte ale învățăturilor centrale ale Scripturii pentru ca toți creștinii să cunoască și să declare conținutul esențial al credinței. Iată cum a descris Origen acest aspect într-o altă secțiune a prefeței lucrării *Despre principii*:

Sunt mulți cei care cred că au părerile lui Hristos, și totuși unii dintre ei văd lucrurile altfel decât le vedeau predecesorii lor. Cu toate acestea, de vreme ce învățătura bisericii, transmisă în succesiune ordonată de la apostoli și rămasă în biserici până azi, încă e păstrată, trebuie acceptată ca adevăr ce nu diferă cu nimic de tradiția bisericească și apostolică.

Observați ce a spus Origen aici. El nu a afirmat că învățătura bisericii este infailibilă sau că va fi întotdeauna perfectă, ci a spus că învățătura bisericii trebuie acceptată ca adevărată fiindcă a fost transmisă în succesiune ordonată de la apostoli și păstrată până în zilele lui. Cu alte cuvinte, pe vremea lui Origen învățătura bisericii era încă un rezumat corect al cuvintelor lui Hristos din Scriptură. Și, din acest motiv, biserica din vremea lui o putea încă folosi ca „etalon” sau „regulă a credinței” pentru a pune la încercare doctrinele. Dar autoritatea supremă revenea Noului Testament, nu bisericii contemporane.

Putem ilustra asta gândindu-ne la un lanț format din mai multe zale. Biserica primară dorea să se țină strâns de învățăturile lui Hristos, care puteau fi găsite în Scriptură. Ceea ce înseamnă că Hristos este prima za. Apostolii au avut contact direct cu Hristos și au fost învățați direct de El. Prin urmare, învățătura lor reprezintă a doua za a lanțului. Apoi, apostolii au păstrat cunoașterea lui Hristos în Scriptură, făcând Scriptura a treia za a lanțului. Fiecare din aceste trei zale era desăvârșită și infailibilă, deoarece era administrată de Duhul Sfânt.

Dar a patra za, învățăturile tradiționale ale bisericii, era diferită. Transmiterea acestor obiceiuri nu era infailibilă; Duhul Sfânt nu a garantat că vor fi ferite de greșală. De fapt, așa cum am văzut deja, obiceiurile unor biserici erau contrazise de obiceiurile altora.

Unele din aceste învățături se refereau la aspecte minore de practică – lucruri pe care Scriptura nu le aborda direct. Dar alte tradiții rezumau semnificația inițială a Scripturii, îndeosebi cu privire la punctele majore ale credinței, cum ar fi cele enumerate în *Crezul apostolic*.

Când era vorba de aceste convingeri centrale, tradițiile fuseseră confirmate de mulți conducători ai bisericii din multe locuri de-a lungul veacurilor. Mai mult, puteau fi verificate apelând direct la Scriptură. De aceea a avut Origen încredere să considere învățăturile tradiționale ale bisericii drept regulă a credinței.

Cu toate acestea, această za nu era infailibilă. Întotdeauna a existat posibilitatea ca bisericile, conciliile și creștinii să facă greșeli. Ascultați cuvintele lui Ciprian, episcop al Cartaginei din secolul al III-lea, scrise în *Epistola 73* împotriva doctrinelor susținute de Ștefan, episcop al Romei:

Nici obiceiul, care s-a strecurat în mijlocul unora, n-ar trebui să împiedice adevărul să fie mai tare și să biruie. Căci obiceiul fără adevăr este o rătăcire învechită.

Ceea ce dorea să sublinieze Ciprian era că anumite practici și concepții creștine vechi nu erau înrădăcinate în adevărul pe care l-am primit de la apostoli, ci erau „rătăciri învechite” – erori care se strecuraseră în biserică cu mult timp în urmă. De fapt, tocmai această problemă a imperfecțiunii omului a făcut să fie important ca biserica să-și consemneze regula credinței. Origen și alți părinți ai bisericii au consemnat regula de credință a bisericii pentru a se asigura că creștinii din lumea întreagă vor putea să își compare doctrinele cu cele tradiționale. Și conciliile bisericești au consemnat învățăturile tradiționale, pentru ca hotărârile lor să îi informeze pe creștinii din diverse locuri și vremuri.

În toate situațiile, scopul păstrării învățaturii tradiționale a bisericii a fost să asigure că bisericile nu se abat de la înțelesul inițial a Scripturii, astfel încât credincioșii să înțeleagă corect învățăturile apostolilor, pentru ca să înțeleagă și să trăiască după cuvintele lui Hristos.

Biblia este o carte foarte mare și de aceea, într-un sens, nu o poți lăsa să vorbească pentru sine. Trebuie să oferi un rezumat adecvat al ei. Chiar și în Noul Testament există provocări majore la adresa doctrinei persoanei lui Hristos. Și îi poți vedea pe apostoli încercând

să argumenteze și să spună: „Nu, acesta este adevărul.” Iar această chestiune continuă și în secolul al II-lea d.H., cu anumite atacuri majore la adresa doctrinei persoanei lui Hristos și a naturii Bibliei. De aceea, au fost nevoiți să rezume credința biblică într-o formă cât mai scurtă, cât mai concisă. Și așa a apărut *Crezul apostolic*. Ceea ce e important să ne amintim este că ei nu încearcă să adauge ceva Bibliei, ci încearcă să elucideze și să îi extragă semnificația.

– Dr. Peter Walker

Așa cum a scris Vasile în lucrarea *Despre Duhul Sfânt*, în 374 d.H.:

Ceea ce au spus părinții noștri, spunem și noi ... dar nu ne întemeiem doar pe faptul că aceasta este tradiția părinților; căci și ei au urmat sensul Scripturii.

Trebuie să amintim că, păzindu-și învățăturile tradiționale, biserica primară nu era extraordinar de îngrijorată cu privire la punctele minore ale doctrinei. Era axată pe convingerile și practicile centrale, fundamentale. Asta se vede limpede din tipul de argumente aduse în scrierile sale și din tipul de lucruri pe care le-a enumerat în regulile scrise ale credinței.

De exemplu, au scris împotriva docentiștilor, care negau umanitatea lui Hristos. Au scris împotriva gnosticilor, care credeau că Dumnezeuul Vechiului Testament era rău și care îngăduiau tot felul de păcate carnale. Și au scris împotriva multor alor învățături false care atacau dogmele fundamentale ale Scripturii.

După ce am vorbit despre Scriptură și despre învățăturile tradiționale ale bisericii, suntem gata vedem cum rezuma *Crezul apostolic* învățătura tradițională pentru credincioși.

Crezul apostolic

Așa cum am văzut, *Crezul apostolic* era folosit în mare măsură pentru a confirma că noii credincioși cred învățăturile fundamentale ale Bibliei. Cam tot așa cum bisericile de azi fac ucenicia noilor credincioși prin cursuri și studii biblice, biserica primară folosea crezurile pentru a-i pregăti pe noii credincioși în elementele fundamentale ale credinței.

Augustin, cunoscutul episcop de Hipona care a trăit între 354 și 430 d. H., a rezumat valoarea crezurilor într-o predică pentru catehumeni, noi credincioși care se pregăteau pentru botez. În această predică, crezul la care face referire este *Crezul niceean*, dar cuvintele sale rezumă cu acuratețe scopul și folosirea oricărui fel de crez din primele secole ale bisericii. În *Predica pentru catehumeni: Despre crez*, Augustin a scris următoarele:

Aceste cuvinte pe care le-ați auzit sunt răspândite peste tot în Scripturile Divine: dar aici sunt adunate și reduse, pentru ca memoria

persoanelor mai încete să nu fie chinuită; pentru ca oricine să poată spune, și ține, ce crede.

După cum spune Augustin aici, învățăturile principale ale creștinismului sunt răspândite de-a lungul și de-a latul Scripturii. De aceea, bisericile din vechime au rezumat doctrinele principale ale Scripturii sub forma unor crezuri. În felul acesta, orice credincios – chiar și cel „încet,” cum spune Augustin, sau needucat – să poată afirma și să se poată ține ferm de învățăturile fundamentale ale Scripturii.

Desigur, întrucât multe adunări aveau crezuri diferite, într-un sens aveau și standarde minime de credință diferite. Unele biserici nu cereau suficientă înțelegere din partea noilor credincioși, în timp ce altele îi excludeau pe credincioșii care aveau credință adevărată, dar cărora le lipseau cunoștințele teologice avansate. Ca urmare, o persoană putea fi considerată credincioasă în anumite adunări, dar nu și în altele. Și, prin prisma acestei diferențe, biserica primară și-a dat seama că e nevoie de un crez acceptabil pentru orice adunare care se numea creștină.

Crezul apostolic s-a impus pentru a împlini această nevoie. Era o declarație scurtă și directă a convingerilor, care putea și trebuia să fie înțeleasă de orice creștin practicant.

***Crezul apostolic* este de fapt un rezumat narativ al credinței creștine. Iar el subliniază că, deși credem că fiecare cuvânt al Bibliei este cuvântul infailibil al lui Dumnezeu, avem nevoie de un rezumat pentru a-i ajuta pe oameni să înțeleagă care este esența evangheliei. *Crezul apostolic* este tocmai acest soi de rezumat. Apărut atât de devreme în tradiția creștină, el cuprinde învățătura apostolilor bazată pe revelația dată lor de Hristos cu privire la esența credinței. „Cred.” Totul decurge de aici. Și, de aceea, aspectul foarte important aici este că *Crezul apostolic* ne ajută să spunem tot ce avem de spus ca să spunem destul pentru a comunica evanghelia.**

– Dr. Albert Mohler, Jr.

Acum, că am vorbit despre istoria *Crezului apostolic*, suntem gata să-i trecem în revistă afirmațiile. Imaginea de ansamblu a convingerilor creștinilor poate fi astăzi la fel de folositoare cum a fost în primele secole ale bisericii.

PREZENTARE DE ANSAMBLU

De-a lungul timpului, teologii au descris conținutul *Crezului apostolic* în diferite moduri. În cadrul acestei lecții, vom aborda punctele credinței din crez din trei perspective. În primul rând, ne vom ocupa de doctrina despre Dumnezeu. În al doilea rând, vom vorbi despre biserică. Iar în al treilea rând, ne vom ocupa de subiectul mântuirii. Vom începe cu doctrina despre Dumnezeu din *Crezul apostolic*.

DUMNEZEU

Doctrina despre Dumnezeu este absolut esențială pentru tot ce afirmăm în privința teologiei creștine, credinței creștine sau practicii creștine. Tot ce avem cu privire la modul în care ne înțelegem pe noi înșine, cum înțelegem lumea, cum înțelegem scopul și semnificația noastră, toate se leagă de cine este Dumnezeu. Orice doctrină creștină, că este vorba despre mântuire, biserică, lucrurile de pe urmă în privința viitorului, toate acestea sunt înrădăcinate și întemeiate în Dumnezeul care există, Dumnezeul care este triunic. Toată speranța și încrederea noastră în această viață, tot ce gândim când vine vorba despre mântuirea noastră și iertarea păcatelor, toate acestea sunt înrădăcinate în Dumnezeul care a plănuit totul, Dumnezeul care Și-a împlinit voia și scopul și Dumnezeul care va aduce totul la final, în sensul că Își va îndeplini planul. Prin urmare, totul se întoarce la concepția noastră referitoare la Dumnezeu.

– Dr. Stephen Wellum

Există două aspecte importante ale doctrinei despre Dumnezeu care apar în *Crezul apostolic*. În primul rând, crezul este structurat în jurul credinței că Dumnezeu există în Sfânta Treime. În al doilea rând, crezul face afirmații referitoare la diferitele persoane ale Dumnezeirii, și anume, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Vom analiza mai întâi Sfânta Treime.

Sfânta Treime

Veți observa că *Crezul apostolic* este împărțit în trei secțiuni principale, fiecare dintre ele începând cu declarația „Cred.” Prima secțiune vorbește despre credința în Dumnezeu Tatăl. A doua este despre credința în Isus Hristos, singurul Său Fiu, Domnul nostru. Iar cea de-a treia rezumă credința în Duhul Sfânt și Îi descrie lucrările active.

Trebuie să subliniem că nu toate vechile versiuni ale crezului includ cuvântul „cred” înainte de punctele referitoare la Isus Hristos. În locul lor, multe pur și simplu folosesc cuvântul „și,” care în acest context are aceeași greutate ca cuvântul „cred.” Cu toate acestea, împărțirea crezului în conformitate cu persoanele Dumnezeirii a fost universal recunoscută de biserică. Această formulă este trinitariană. Adică este bazată pe credința că există un singur Dumnezeu și că acest Dumnezeu există în trei persoane, și anume Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Aceasta este aceeași formulă cu cea întâlnită în pasaje precum Matei 28:19, unde Isus le-a dat ucenicilor Săi această misiune:

Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt (Matei 28:19).

Aici, la fel ca în *Crezul apostolic*, menționarea acestor trei nume împreună și pe post de egalitate implică faptul că, deși Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt persoane distincte, sunt un singur Dumnezeu.

Într-adevăr, *Crezul apostolic* nu menționează în mod specific sintagma „Sfânta Treime” și nici nu îi descrie toate aspectele. Dar să ne amintim că el era menit a fi un rezumat al convingerilor, nu o declarație cuprinzătoare de credință. Iar când era folosit în liturgia bisericii, toți cei din biserică știau că menționarea celor trei persoane ale Dumnezeirii în felul acesta presupunea implicit noțiunea de Sfânta Treime.

Nu toți creștinii înțeleg semnificația completă a sintagmei Sfânta Treime, de aceea ar trebui să ne oprim puțin pentru a o explica. Sfânta Treime este de obicei explicată în felul acesta:

Dumnezeu are trei persoane, dar o singură esență.

Prin persoană înțelegem o individualitate distinctă, conștientă de sine. Iar prin esență facem referire la natura fundamentală a lui Dumnezeu sau la substanța din care este constituit.

Desigur, noțiunea de Sfânta Treime este foarte greu de înțeles pentru oameni. Existența și natura lui Dumnezeu sunt atât de departe de domeniul experienței noastre, încât ne este greu să Îl înțelegem. Cu toate acestea, Sfânta Treime este una din cele mai importante convingeri ale creștinismului. Dar cum a devenit o doctrină atât de complexă o piatră de temelie a teologiei creștine?

Sfânta Treime este ceva de care dai când citești Biblia în mod holistic. Ajungi să înțelegi clar că Tatăl este Dumnezeu, că Fiul este Dumnezeu și că Duhul este Dumnezeu, ca persoane distincte. Și astfel apare nevoia de a sintetiza învățătura Scripturii cu ceva de felul doctrinei Sfintei Treimi.

– Dr. Erik K. Thoennes

Astfel, doctrina Sfintei Treimi devine o piatră de temelie a teologiei creștine pentru că, zic eu, e în primul rând o doctrină biblică. Trebuie însă să fim atenți cum înțelegem lucrul acesta, deoarece sintagma „Sfânta Treime” nu apare în Scriptură, dar noțiunea da. Așadar, suma tuturor învățăturilor biblice, ceea ce ne spune Scriptura cu privire la cine este Dumnezeu – și anume că este unul, că Tatăl este Dumnezeu, că Fiul este Dumnezeu și că Duhul este Dumnezeu – întreaga învățătură biblică ne duce la concluzia că Dumnezeu este o trinitate de persoane.

– Dr. Robert G. Lister

Prin urmare, când afirmăm că Dumnezeu este o singură esență, apărăm adevărul biblic că există un singur Dumnezeu. Și încercăm să explicăm cum pot fi trei persoane separate acel unic Dumnezeu. Folosim termenul esență pentru a ne referi la lucrul pe care fiecare din aceste trei persoane îl are deplin în comun cu celelalte, la *substanța* sau *ființa* care aparține la fel de mult Tatălui ca și Fiului, ca și Duhului Sfânt.

Iar când spunem că Dumnezeu există în trei persoane, apărăm adevărul biblic că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt persoane distincte una de alta. Sunt persoane diferite care comunică una cu alta, interacționează una cu alta și Se raportează una la alta.

Din multe puncte de vedere, noțiunea de Sfânta Treime este o mare taină. Dar ea reprezintă și un rezumat precis al multor învățături din Biblie referitoare la natura extraordinarului nostru Dumnezeu.

Noțiunea de Sfânta Treime este crucială pentru teologia creștină din multe motive. De exemplu, ea ne apără convingerea că Isus este Dumnezeu și că nu este Tatăl deghizat. De asemenea, explică de ce susținem monoteismul, închinarea la un singur Dumnezeu, chiar dacă ne închinăm și ne rugăm la trei persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Mai mult, ne ajută să acordăm cinstea cuvenită tuturor persoanelor Dumnezeirii. Și ne oferă mângâiere pentru că știm că prezența și ajutorul oricăreia dintre persoanele Dumnezeirii este prezența și ajutorul lui Dumnezeu. De fapt, credința în Sfânta Treime este așa de fundamentală pentru atâtea alte noțiuni creștine, încât este greu să îți imaginezi creștinismul istoric fără ea.

După ce am văzut doctrina despre Dumnezeu din *Crezul apostolic* prin prisma Sfintei Treimi, suntem gata să analizăm afirmațiile pe care le face cu privire la diferitele persoane ale Dumnezeirii, deosebindu-le una de cealaltă.

Persoanele

În ceea ce Îl privește pe Tatăl, crezul Îi conferă atributul atotputerniciei și menționează faptul istoric că este creatorul cerului și al pământului. Bineînțeles că Dumnezeu are mult mai multe atribute decât puterea și suveranitatea Sa infinită și că a făcut lucruri mai uimitoare decât crearea lumii. Și, într-un sens, descrierea pe care o face crezul Tatălui nici măcar nu deosebește creștinismul de alte religii, care și ele își exprimă credința într-un creator divin, suveran. Dar biserica primară a considerat că aceste afirmații sunt suficiente pentru a demonstra că convingerile cuiva referitoare la Tatăl sunt compatibile cu creștinismul. Iar pentru a deosebi creștinismul de religiile din jur, biserica s-a bazat pe alte afirmații ale crezului.

De exemplu, crezul are mult mai multe de spus despre Fiul, Isus Hristos. Deși nu Îi descrie niciunul din atribute, menționează câteva detalii ale vieții și lucrării Sale pământești – detalii ce ar fi putut fi negate de cei din afara bisericii.

Crezul menționează întruparea lui Isus, venirea Sa pe pământ sub forma unui copilăș și trăirea unei vieți omenești autentice. Și vorbește despre suferința, moartea, îngroparea, învierea și înălțarea Sa la ceruri. Scriptura ne spune că necredincioșii au negat aceste evenimente esențiale de când au avut loc.

Chiar și astăzi, mulți istorici și teologi liberali neagă aceste evenimente, așa cum fac multe secte și religii false. De exemplu, islamul afirmă că Isus a fost un profet adevărat al lui Dumnezeu, dar insistă că nu a fost niciodată răstignit sau înviat și Îi neagă divinitatea.

În cele din urmă, crezul menționează că Isus va judeca întreaga omenire în ziua de pe urmă, condamându-i pe cei răi și dând viață veșnică și binecuvântată credincioșilor.

Despre Duhul Sfânt, crezul spune că a făcut ca Fecioara Maria să rămână însărcinată cu Isus. În afară de asta, Îi afirmă doar existența ca persoană distinctă a

Divinității. Totuși, crezul îl asociază implicit pe Duhul Sfânt cu biserica și cu mântuirea noastră de acum și din viitor.

Vom spune mult mai multe despre fiecare persoană a Dumnezeirii în lecțiile viitoare. Deocamdată vom sublinia doar faptul că crezul nu e preocupat doar să afirme trinitarianismul, ci și să vorbească despre fiecare persoană a Sfintei Treimi din puncte de vedere centrale pentru credința creștină. Deși afirmațiile sale nu sunt vaste, crezul spune destule despre Dumnezeu și persoanele Sale pentru a face diferența între cei care afirmă credința creștină istorică și cei care nu o fac.

După ce am menționat afirmațiile doctrinale care se referă la Dumnezeu, suntem gata să subliniem ce spune *Crezul apostolic* cu privire la biserică.

BISERICA

Crezul apostolic descrie biserica în două propoziții diferite. În primul rând, biserica este numită sfânta biserică catolică. În al doilea rând, biserica este descrisă ca împărtășire (comuniune) a sfinților. Aceste expresii au fost interpretate în multe feluri și într-o lecție viitoare ne vom ocupa de ele mai în amănunt.

Deocamdată, vom sublinia doar că expresia „sfânta biserică catolică” nu se referă la biserica romano-catolică, ci la biserica din lumea întreagă, cu toate părțile sale.

Cu toate acestea, multor protestanți li poate părea ciudat să creadă în biserică în orice formă. De aceea, ar putea fi util să explicăm că, atunci când crezul spune „Cred în ... biserică,” nu înseamnă că ne punem încrederea în biserică, ci că ne afirmăm credința că biserica este atât sfântă, sau sfințită, cât și catolică, adică universală.

Și ne afirmăm credința că există o împărtășire (comuniune) a sfinților, adică o părtășie a credincioșilor. Acestea sunt sensurile în care creștinismul istoric a insistat asupra importanței bisericii.

În această lecție ne vom concentra doar pe două aspecte ale bisericii, care erau centrale pentru punctele credinței din *Crezul apostolic*. Pe de o parte, vom vorbi despre participarea în biserică, iar pe de altă parte vom examina păstrarea doctrinelor de către biserică. Vom începe cu participarea în biserică.

Participarea

Atunci când crezul spune: „Cred ... în sfânta biserică,” accentuează importanța participării în biserică. Desigur, în istoria bisericii creștine au existat mulți oameni care au dorit să îl aibă pe Dumnezeu ca Tată, pe Isus ca Domn și pe Duhul Sfânt ca mângâietor, dar care nu doreau să facă parte din biserica vizibilă, adunarea poporului lui Dumnezeu. Așa cum citim în Evrei 10:25:

Să nu părăsim adunarea noastră, cum au unii obicei (Evrei 10:25).

Chiar și în primul secol, unii credincioși declarați au vrut să evite biserica strânsă laolaltă ca loc de închinare, învățătură și părtășie. Dar Scriptura ne învață că biserica este importantă și necesară pentru creștini.

Desigur, cei care au folosit la început *Crezul apostolic* nu erau așa. Dimpotrivă, crezul a fost folosit îndeosebi în slujbele bisericesti. Și era afirmat de către cei care

veneau la biserică pentru a fi botezați. Aceștia veneau pentru a se alătura ei, pentru a fi incluși în adunările sale. Acesta este modelul de urmat pe care ni-l dă crezul.

Cu toate acestea, în lumea de azi încă întâlnim creștini care evită biserica. Poate pentru că nu le place religia organizată. Sau poate că au fost tratați rău de alți creștini. Sau poate consideră că este suficient să citească literatură creștină, să urmărească programe creștine de televiziune și să viziteze pagini de internet creștine.

Dar Biblia îi învață pe creștini să formeze o comunitate fizică reală și insistă că această comunitate este extrem de importantă pentru orice credincios. Ea nu trebuie limitată doar la părtășia spirituală, deși este adevărat că între creștini există părtășie spirituală prin Hristos și prin Duhul Său, ci comunitatea noastră trebuie să fie ca o familie sau un cartier. Trebuie să fie formată din oameni care interacționează unul cu altul, față în față.

Având în minte importanța participării în biserică, să mergem mai departe la păstrarea doctrinei de către biserică și în biserică.

Păstrarea

Încă de la început, recitarea, mărturisirea și memorarea regulată a crezurilor și a mărturisirilor în biserică au avut un rol cât se poate de important, mai ales în societăți asemenea celei din lumea primului secol și mai încolo, în perioada de început a creștinismului, când știința de carte era foarte, foarte limitată. De aceea, foarte puțini puteau citi și, chiar și dintre aceia, foarte puțini aveau o Biblie. Astfel, mărturisirea publică regulată a crezurilor în slujbele de închinare îndeplinea din nou un rol foarte important în oferirea unor parametri sau a ceea ce noi am numi regula de credință pentru o înțelegere corectă a Scripturilor.

–Dr. Jonathan Pennington

Așa cum am menționat când am discutat despre regulile credinței, biserica nu este infailibilă. Iar *Crezul apostolic* nu ne încurajează să credem orice ne învață biserica locală, ci este doar o afirmare a faptului că Hristos Și-a desemnat biserica în parte pentru a proteja și a proclama evanghelia și alte adevăruri.

Ascultați cum descrie Iuda, fratele lui Isus, misiunea bisericii în versetele 3 și 4 ale pistolei sale:

Prea iubiților, pe când căutam cu tot dinadinsul să vă scriu despre mântuirea noastră de obște, m-am văzut silit să vă scriu ca să vă îndemn să luptați pentru credința, care a fost dată sfinților o dată pentru totdeauna. Căci s-au strecurat printre voi unii oameni ... oameni neevlavioși, care schimbă în desfrânare harul Dumnezeului nostru, și tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân și Domn Isus Hristos (Iuda 3-4).

Potrivit lui Iuda, o parte din sarcina bisericii este să lupte pentru credință, să apere adevărurile și convingerile care i-au fost încredințate împotriva celor care promovează învățături și practici false.

Bun, cred că pentru cei mai mulți dintre noi e evident că există multe învățături false în diferite părți ale bisericii de azi. De asemenea, există multe practici păcătoase. Cu toate acestea, Dumnezeu nu a retras niciodată însărcinarea bisericii și nici nu a declarat că un alt grup sau o altă persoană ar trebui să preia sarcina apărării doctrinei adevărate. Apărarea adevărului a rămas sarcina bisericii.

Iar biserica încă încearcă să-și îndeplinească sarcina. Uneori o facem mai bine, alteori nu așa de bine. O parte din teologia noastră este fidelă Scripturii, dar alte părți ale ei trebuie îmbunătățite sau chiar schimbate complet. Și întotdeauna va fi așa. Dar, pentru scopul acestei lecții, vrem să subliniem următorul lucru: nu putem renunța. Trebuie să încercăm în continuare să păstrăm doctrina în biserică. Și dacă abandonăm această chemare negăm un punct fundamental al credinței creștine istorice: cred în biserică.

Acum, că am analizat punctele credinței referitoare la Dumnezeu și la biserică, suntem gata să ne îndreptăm spre a treia categorie: declarațiile referitoare la mântuire care sunt prezentate în *Crezul apostolic*.

MÂNTUIREA

Aproape de final, *Crezul apostolic* conține multe afirmații referitoare la mântuire. Unii s-au întrebat de ce sunt aproape de sfârșit. Și bineînțeles că crezul nu ne spune asta. Dar, dacă îl vezi așa cum îmi pare mie, crezul dorește să declare Dumnezeirea: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, pentru a se asigura că mântuirea vine de la această Dumnezeire și nu de la vreun proiect sau sistem omenesc. Cunoașterea lui Dumnezeu Tatăl, a lui Dumnezeu Fiul și a lui Dumnezeu Duhul Sfânt duce la invitația și promisiunea că putem fi mântuiți dacă ne mărturisim păcatele. De aceea, cred că acele afirmații sunt la sfârșit pentru a arăta că rodul relației noastre cu Dumnezeu provine din rădăcina a cine este Dumnezeu în Sfânta Treime.

– Dr. Steve Harper

Ultimele trei puncte ale credinței din crez se ocupă de aspecte ale mântuirii. Concret, ele menționează iertarea de păcate, învierea trupului și viața veșnică. În teologia sistematică tradițională, învierea și viața veșnică sunt tratate și în cadrul escatologiei, doctrina lucrurilor de pe urmă. Dar, pentru simplitate, ne vom ocupa de ele numai în cadrul mântuirii.

Toți creștinii cred în iertarea păcatelor prin lucrarea ispășitoare a lui Isus Hristos. Credem că, dacă ne mărturisim păcatele și ne pocăim, Dumnezeu nu ne va pedepsi în iad pentru ele. Și, așa cum indică *Crezul apostolic*, aceasta a fost credința bisericii încă de la început. Și toți cunoaștem versete biblice care ne învață că toți cei care sunt iertați sunt binecuvântați cu viața veșnică prin Isus Hristos. De exemplu, Ioan 3:16-18 ne încurajează prin aceste cuvinte:

Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică ... Oricine crede în El nu este judecat (Ioan 3:16-18).

Viața veșnică aparține fiecărui credincios. În anumite privințe, ea începe în momentul în care venim la credință, deoarece sufletul nostru primește noua viață și nu va muri niciodată.

Dar natura vieții veșnice afirmată de crez îi surprinde uneori pe creștinii de azi. În mod concret, crezul vorbește despre învierea trupului. Uneori creștinii fac greșeala de a crede că se referă la învierea lui Isus. Dar nu e așa. Învierea lui Isus este menționată mai devreme în crez, prin cuvintele „a treia zi a înviat din morți.” Acest punct al credinței nu este repetat, ci crezul, când vorbește despre învierea morților, se referă la învățătura biblică conform căreia toți oamenii vor învia în Ziua Judecării și își vor întâmpina soarta veșnică nu ca duhuri lipsite de trup, ci ca creaturi fizice, trupești. Aceasta este învățătura consecventă a Scripturii și a fost un punct de credință în biserică mii de ani.

Așa cum ne învață Isus în Ioan 5:28-29:

Vine ceasul când toți cei din morminte vor auzi glasul Lui [al Fiului] și vor ieși afară din ele. Cei ce au făcut binele, vor învia pentru viață; iar cei ce au făcut răul, vor învia pentru judecată (Ioan 5:28-29).

Afirmațiile crezului cu privire la mântuire se regăsesc clar în Scriptură și au fost întotdeauna acceptate de bisericile biblice. Cu toate acestea, mulți oameni de azi, care pretind că îl urmează pe Hristos, resping aceste învățături fundamentale. Unii neagă că Dumnezeu ne consideră responsabili pentru păcatul nostru și insistă că iertarea nu este necesară. În bisericile noastre există necredincioși care spun că aceasta este singura viață și că orice așa-numită viață „veșnică” pe care o avem este limitată la timpul nostru pe pământ în trupul fizic. Și mulți au credința falsă că vom petrece veșnicia ca duhuri lipsite de trup în rai. Acestea sunt motivele pentru care punctele credinței din *Crezul apostolic* sunt la fel de importante și relevante pentru biserica de astăzi cum erau și în primele secole.

Pe scurt, *Crezul apostolic* se concentrează asupra doctrinelor despre Dumnezeu, biserică și mântuire. În alte lecții din acest ciclu vom explora mai profund fiecare din aceste concepte. Deocamdată, vrem doar să ne asigurăm că înțelegem imaginea de ansamblu: că aceste câteva doctrine sunt atât de importante încât au definit efectiv hotarele creștinismului sute de ani la rând.

Până acum în discuția noastră despre punctele credinței din *Crezul apostolic*, am vorbit despre istoria crezului și i-am trecut în revistă teologia. Suntem gata să trecem la al treilea subiect major: importanța continuă a punctelor credinței enumerate în *Crezul apostolic*.

IMPORTANȚA

Vom menționa trei aspecte ale importanței afirmațiilor doctrinale din *Crezul apostolic*. În primul rând, vom arăta că aceste învățături sunt fundamentale pentru restul teologiei creștine. În al doilea rând, vom vorbi despre afirmarea universală a acestor învățături în biserică. Și, în al treilea rând, vom vorbi despre natura unificatoare a acestor puncte ale credinței. Vom începe cu explorarea calităților fundamentale ale doctrinelor din *Crezul apostolic*.

FUNDAMENTAL

Cei mai mulți oameni sunt familiarizați cu ideea că o clădire mare are nevoie de o temelie solidă. Temelia este baza pe care este construită clădirea. Ea este ancora care ține clădirea în loc și care oferă rezistență și stabilitate întregii structuri. În Efeseni 2:19-21, Pavel a spus că biserica e ca o clădire întemeiată pe apostoli și profeți. Ascultați cuvintele lui:

Voi ... sunteți împreună cetățeni cu sfinții, oameni din casa lui Dumnezeu, fiind zidiți pe temelia apostolilor și proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos. În El toată clădirea, bine încheată, crește ca să fie un Templu sfânt în Domnul (Efeseni 2:19-21).

Fără o temelie solidă, reală, biserica nu ar fi putut fi zidită într-un mod care să-L cinstească pe Dumnezeu.

Tot așa, teologia creștină trebuie să fie fundamentată pe doctrine și principii adevărate dacă vrem să Îl cinstească pe Dumnezeu și să fie folosită de poporul Său. Așa cum Isus este piatra din capul unghiului pentru biserică, învățăturile Sale reprezintă piatra din capul unghiului pentru teologie. Și, așa cum apostolii și proorocii au devenit temelia bisericii, prezentându-L pe Hristos lumii, *Crezul apostolic* reprezintă temelia teologiei, deoarece ne prezintă învățăturile apostolilor consemnate în Scriptură.

Partea frumoasă a *Crezului apostolic* este că rezumă atât de bine doctrine esențiale ale creștinismului, pe care orice creștin, din toate confesiunile care există astăzi, trebuie să le declare. Cine este Dumnezeu, cine este Domnul Isus Hristos, lucrarea Duhului și modul în care aceasta se întretese în lucrarea de mântuire, în biserică, până la judecata finală și a doua venire a Domnului Isus Hristos. Nu poți avea cu adevărat credința creștină fără aceste doctrine creștine principale, esențiale.

– Dr. Stephen Wellum

Vom analiza natura fundamentală a *Crezului apostolic* în două părți. Mai întâi, vom vedea cum asigură un etalon față de care pot fi evaluate alte doctrine. În al doilea

rând, vom vorbi despre modul în care servește ca bază logică pe care sunt construite alte doctrine adevărate. Vom începe cu funcția de etalon teologic a *Crezului apostolic*.

Etalon

Crezul apostolic funcționează ca etalon doctrinal deoarece prezintă câteva din cele mai mari și mai importante noțiuni ale creștinismului. Aceste noțiuni sunt prezentate atât de limpede în Scriptură încât ar trebui recunoscute și acceptate de toți. Așa cum am spus mai devreme în această lecție, aceste învățături sunt esențiale pentru creștinism. Drept urmare, orice altă doctrină pe care o acceptăm trebuie să fie compatibilă cu aceste învățături. Nu putem accepta nici o idee care contrazice aceste învățături esențiale.

Ați văzut vreodată un ventriloc? Un ventriloc este un interpret care poate vorbi așa încât să pară că nu vorbește. Adesea ventrilocii dau spectacole cu păpuși, dând impresia că păpușa poartă o conversație cu ventrilocul. Un artist talentat poate face ca păpușa să pară aproape vie. Dar, oricât ar fi de convingătoare interpretarea, știm că de fapt ventrilocul vorbește și nu păpușa. De ce?

Răspunsul este simplu. Știm că păpușile nu au viață și că nu pot să vorbească. De aceea, când vedem o păpușă ce pare că vorbește, judecăm ceea ce vedem folosind etalonul a ceea ce știm că este adevărat. Oricât de reală pare vorbirea păpușii, etalonul nostru ne spune că aparența este înșelătoare. Și, de aceea, refuzăm să o credem. Poate că nu putem explica de ce păpușa pare vie și spune ce gândește, dar știm că trebuie să existe o explicație logică compatibilă cu etalonul nostru.

În mod similar, *Crezul apostolic* rezumă cu atâta tărie acele convingeri centrale pe care le avem încât să nu le schimbăm niciodată. Credem că Biblia este atât de limpede în aceste aspecte și că ele sunt atât de importante, încât nu putem face niciun compromis cu privire la ele. De aceea, indiferent ce alte puncte de vedere ne prezintă oamenii, refuzăm să credem orice contrazice aceste învățături centrale ale Scripturii.

Folosirea crezului ca etalon ne ajută să rămânem credincioși Scripturii atunci când niște învățători falși ne prezintă în mod convingător o teologie greșită. Mulți dintre noi am întâlnit oameni care știu așa de bine să-și prezinte argumentele și sunt așa de convingători, încât suntem înclinați să credem mai tot ce spun – chiar și când greșesc sau mint. De aceea, este util să avem o scurtă listă a convingerilor esențiale care ne pot ancora în învățăturile Scripturii. *Crezul apostolic* oferă o astfel de ancoră.

De exemplu, au existat câteva erezii majore la care biserica a reacționat în primele sale secole de viață. Una din ele a fost gnosticismul. Printre altele, gnosticismul afirma că trupul fizic e rău și că mântuirea presupune eliberarea sufletului din temnița trupului nostru. Nu toți creștinii din biserica primară știau cum să combată această eroare. Dar cei care primiseră învățatură prin doctrinele *Crezului apostolic* puteau respinge cu încredere această erezie pe baza faptului că Scriptura ne învață despre învierea trupului. Adică ne învață că Isus a venit să ne răscumpere ca persoane întregi, nu doar sufletul, ci și trupul nostru.

Mulți dintre noi am fost derutați de o argumentație isteată sau am fost induși în eroare cu ajutorul unor informații greșite sau greșit interpretate. Nu întotdeauna putem explica ce anume este greșit cu privire la aceste argumentații și constatări. Cu toate

acestea, putem respinge cu încredere acele lucruri care contrazic *Crezul apostolic* deoarece știm că acesta e fidel Scripturii.

Firește că niciodată nu dorim să ridicăm *Crezul apostolic* sau orice altă afirmație a credinței la nivel de Scriptură. Numai Biblia este absolut incontestabilă. Și chiar și punctele credinței din *Crezul apostolic* ar trebui respinse dacă se dovedesc a contrazice Scriptura. Dar *Crezul apostolic* a trecut testul timpului încă din primele secole ale bisericii. În mod repetat s-a demonstrat că este o reprezentare corectă a Bibliei. De aceea, ar trebui să avem încredere să îl folosim ca etalon pentru judecarea numeroaselor doctrine pe care le întâlnim în lumea de azi.

După ce am analizat cum servește *Crezul apostolic* ca etalon doctrinal folositor, suntem gata să discutăm despre un alt aspect fundamental al său: folosirea sa ca bază logică pentru alte puncte de vedere teologice.

Bază logică

Relația logică dintre idei este similară cu relația dintre un râu și izvorul sau sursa sa. Noțiunile logice de bază sunt ca izvorul unui râu. Sunt sursa altor idei. Iar ideile dependente din punct de vedere logic sunt asemenea unui râu care curge natural din izvor. Așadar, când spunem că o noțiune servește ca bază logică pentru alta, spunem că putem crea o argumentație rațională care trece de la ideea logică de bază la stabilirea altor idei dependente din punct de vedere logic. De exemplu, *Crezul apostolic* spune explicit foarte puține lucruri despre Dumnezeu Tatăl. Tot ce spune este:

**Cred în Dumnezeu Tatăl Atotputernic,
Creatorul cerului și al pământului.**

Dar aceste doctrine formează baza logică pentru multe alte lucruri pe care le credem cu privire la Tatăl. De exemplu, pe baza faptului că Dumnezeu este creatorul cerului și al pământului, credem, pe bună dreptate, și că El are autoritate asupra cerului și a pământului și că creația originală a fost bună și că putem învăța despre Dumnezeu privind lumea naturală.

Putem ilustra valoarea doctrinelor logice de bază privind un copac. Putem considera solul ca fiind Scriptura, din care crește copacul teologiei. Trunchiul lui și ramurile principale reprezintă doctrinele de bază. Acestea sunt fundamentate și dependente doar de Scriptură. Dar, pe măsură ce ramurile principale se împart în mai multe rămurele, ele duc la convingeri care decurg logic din ramurile mai mari. Și, privind frunzele copacului, privim idei care depind de rămurele. Când privim lucrurile așa, ne e clar că e bine să începem cu *Crezul apostolic*. Trebuie să învățăm mai întâi doctrinele mari, ca să înțelegem forma copacului, și pentru a fi înrădăcinați ferm în Scriptură.

Lucrul acesta are două beneficii pentru noi. În primul rând, ne ajută să vedem relația dintre diferitele convingeri din sistemele noastre teologice. În al doilea rând, ne ajută să vedem doctrinele care sunt mai departe de Scriptură într-un fel care le armonizează cu convingerile noastre fundamentale.

Doctrinile din *Crezul apostolic* cristalizează esența adevărului creștin. *Crezul apostolic* datează din secolul al II-lea; a avut diferite forme în secolul al II-lea și în cele din urmă a luat forma pe care o cunoaștem noi. Și avem în el Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Acolo avem întruparea și moartea ispășitoare, învierea triumfătoare și întoarcerea Domnului Isus. Acolo avem iertarea păcatelor. Acolo avem realitatea bisericii ca părtășie a celor care sunt născuți din nou în Hristos. Și nu cred că poate fi ceva mai sănătos într-o biserică decât studierea periodică a *Crezului apostolic* și sublinierea acestor doctrine.

– Dr. J. I. Packer

Acum, că am văzut importanța *Crezului apostolic* prin prisma naturii sale fundamentale, suntem gata să descriem afirmarea universală a învățăturilor sale.

UNIVERSAL

Unul din modurile de evaluare a adevărului evenimentelor este să vezi ce au de spus diverși martori. Cu cât există mai mulți martori care arată adevărul unei idei, cu atât este mai probabil să o credem. Același lucru este valabil și în teologie. Când încercăm să stabilim ce ar trebui să credem, ne este de folos să știm ce au crezut alți oameni de-a lungul istoriei, precum și ce cred oamenii din ziua de azi. Iar când e vorba de *Crezul apostolic*, afirmațiile sale doctrinare au fost întotdeauna susținute de majoritatea creștinilor din majoritatea locurilor.

Vom explora natura universală a punctelor credinței din *Crezul apostolic* în trei perioade istorice. Mai întâi, vom vedea că aceste convingeri sunt bazate pe Noul Testament. În al doilea rând, vom vedea că au fost susținute de majoritatea creștinilor de-a lungul istoriei bisericii. Și, în al treilea rând, vom analiza cum continuă să caracterizeze biserica în prezent. Vom începe cu Noul Testament și cu afirmarea sa consecventă a acestor doctrine.

Noul Testament

Încă de la începuturile bisericii, au existat dezacorduri cu privire la învățătura lui Hristos și a apostolilor. Unele dintre acestea au apărut în afara bisericii, în timp ce altele au apărut în interiorul bisericii. De exemplu, Pavel a scris frecvent împotriva evreilor creștini care pretindeau ca convertiții neevrei să fie tăiați împrejur, așa cum vedem în Galateni 5. Iar în 2 Petru 2, Petru avertizează că vor fi învățători falși în biserică. Noul Testament este plin de exemple de situații în care Isus și apostolii corectează ideile greșite ale unor oameni.

Iar erorile din biserică sunt periculoase când în joc sunt convingeri esențiale. Acesta este motivul pentru care Isus și autorii Noului Testament au fost atât de preocupați de corectarea erorilor din punctele fundamentale ale teologiei. Faptul remarcabil este că în corecțiile lor erau în deplin acord unul cu altul. În ciuda numeroaselor învățături false

care au existat în biserică în vremea aceea, Noul Testament prezintă o constantă unitate doctrinală cu sine însuși.

Faptul că biserica a stabilit un canon format din aceste cărți – lucru pentru care biserica a avut nevoie de secole, prin urmare nu a fost un proces rapid – arată că ea a considerat că aici există o unitate de esență. Nu este ceva ce putem trece ușor cu vederea și, de fapt, aceasta a fost evaluarea învățaților din biserică din ultimii 2000 de ani. Și, totuși, deși putem vorbi despre o unitate de esență între documentele Noului Testament, trebuie să recunoaștem că între ele există diferențe de perspectivă. Cred că o chestiune practică este aceea că diferențele de perspectivă nu se transformă în contradicții ale afirmațiilor doctrinale. Există perspective diferite, accente diferite, moduri diferite de a vorbi despre realitate, aspecte diferite ale realității. Dar, cel puțin după judecata mea, nu există nicio contradicție flagrantă între diversele cărți ale Noului Testament.

– Dr. David Bauer

În lumina acestei unități, când Noul Testament susține aceste puncte ale credinței enumerate în *Crezul apostolic*, este corect să spunem că face asta în mod universal. Noul Testament prezintă consecvent argumente cu privire la divinitatea Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt, insistând în același timp că există un singur Dumnezeu. Evangheliile prezintă faptele pe care le găsim în crez referitoare la zămislirea lui Hristos, la nașterea, viața, moartea, învierea și înălțarea Sa. Iar cărțile Noului Testament sprijină în întregime afirmațiile crezului referitoare la biserică și mântuire.

După ce am vorbit despre Noul Testament, să vedem cum au caracterizat aceste convingeri în mod universal creștinismul de-a lungul istoriei bisericii.

Istoria bisericii

La fel ca biserica din Noul Testament, biserica din secolele ulterioare a manifestat o varietate de teologii. În multe aspecte minore, a existat foarte puțină unitate. Dar doctrinele mai importante, cum ar fi punctele credinței din *Crezul apostolic*, erau acceptate și afirmate aproape universal. Și în acele cazuri în care aceste convingeri fundamentale erau respinse, biserica și istoria i-au considerat pe dizidenți ca schismatici și învățători falși.

Ca exemplu, să luăm evenimentele din secolul al IV-lea d.H. Cele mai vechi versiuni ale *Crezului apostolic* erau deja în uz. În acel punct din istorie au apărut câtevaerezii de care biserica s-a ocupat în conciliile sale. Unele dintre acestea au fost concilii locale, dar altele au fost considerate ecumenice, deoarece la ele au participat episcopi din cele mai multe părți ale bisericii din lume. De exemplu, Conciliul de la Niceea din anul 325 d.H. și Conciliul de la Constantinopol din 381 d.H. au fost concilii ecumenice care s-au ocupat de aspecte referitoare la câteva din punctele credinței din *Crezul apostolic*.

Crezul Niceean modern a fost redactat inițial la Conciliul de la Niceea din anul 325 d.H. și a ajuns la forma modernă la Conciliul de la Constantinopol din anul 381 d.H. Reprezintă în mare măsură o extindere și o explicare a *Crezului apostolic*, menită să clarifice câteva din noțiunile sale, în scopul negării interpretărilor false ale crezului.

De pildă, erezia cunoscută drept gnosticism declara că Dumnezeu Bibliiei, care a creat lumea, fusese la rândul Lui creat de un alt dumnezeu. Erezii precum gnosticismul nu erau condamnate explicit de *Crezul apostolic*, de aceea *Crezul niceean* a folosit un limbaj care să clarifice intenția *Crezului apostolic*.

În mod concret, unde *Crezul apostolic* spunea doar „Cred în Dumnezeu Tatăl, Atotputernic, Creatorul cerului și al pământului”, *Crezul niceean* oferă această afirmație extinsă: Credem în unul Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Creator al cerului și al pământului, al tuturor celor vizibile și invizibile. Observați patru lucruri aici:

În primul rând, *Crezul niceean* se bazează pe *Crezul apostolic*. Fundamentându-și propriul crez pe *Crezul apostolic*, Conciliul ecumenic de la Niceea a demonstrat că biserica susținea în mod universal *Crezul apostolic*.

În al doilea rând, *Crezul niceean* începe cu cuvântul „noi” în loc de „eu.” În timp ce *Crezul apostolic* fusese creat cu intenția mărturisirii credinței unei persoane la botez, *Crezul niceean* era o declarație că biserica susținea în mod colectiv și universal aceleași doctrine.

În al treilea rând, *Crezul niceean* oferă o clarificare adăugând cuvântul „unul” înainte de cuvântul „Dumnezeu.” Lucrul acesta exprima explicit ceea ce era implicit în *Crezul apostolic*: că există un singur Dumnezeu.

Și, în al patrulea rând, *Crezul niceean* oferă clarificarea referitoare la faptul că Dumnezeu crease totul, inclusiv lucrurile invizibile, cum ar fi duhurile. Lucrul acesta arăta că Dumnezeu nu era creat. Din nou, acest lucru era implicit în *Crezul apostolic*, așa că în *Crezul niceean* era doar clarificat.

Aceste tipuri de afirmații și clarificări au fost oferite în continuare de alte concilii și alți teologi de-a lungul secolelor. Uneori, deciziile conciliilor nu au fost acceptate de toate bisericile. Un conciliu condamna concepțiile anumitor biserici, altul pe cele ale altor biserici. Dar, în cele mai multe cazuri, bisericile care se aflau de cele două părți ale controversei au continuat să susțină principiile de bază ale *Crezului apostolic*.

Din această cauză, *Crezul apostolic* a fost văzut cel mai adesea ca afirmația cea mai de bază și ecumenică a credinței creștine. Doar *Crezul niceean* s-a apropiat de *Crezul apostolic* în ce privește acceptarea ecumenică de-a lungul istoriei. Însă *Crezul niceean* nu este nici pe departe așa de fundamental. El include câteva afirmații teologice pe care adesea chiar și teologii le înțeleg greșit. De aceea am ales *Crezul apostolic* ca fundament al acestui studiu al dogmelor centrale ale credinței creștine.

Până acum am arătat acordul universal al Noului Testament cu *Crezul apostolic* și am menționat acceptarea doctrinelor sale de-a lungul istoriei bisericii. Acum suntem gata să vorbim despre prezent, subliniind că aceleași convingeri caracterizează încă biserica creștină.

Prezentul

În fiecare epocă, învățătorii falși au negat convingerile de bază pe care biserica le-a susținut de secole. În lumea modernă, secte precum martorii lui Iehova și mormonii se consideră creștini deoarece acceptă Biblia și încearcă să îl urmeze oarecum pe Hristos. Dar ei nu sunt creștini, întrucât neagă convingeri fundamentale care au definit limitele creștinismului timp de 2000 de ani – convingeri care se găsesc în punctele credinței din *Crezul apostolic*. Chiar și anumite biserici care nu sunt considerate secte neagă învățături fundamentale similare, așa cum fac și anumiți învățători din cadrul bisericilor creștine.

Dar, dacă atât de mulți oameni resping doctrinele enumerate în *Crezul apostolic*, cum putem spune că el caracterizează în mod universal biserica de azi? Răspunsul este dublu. În primul rând, marea majoritate a bisericilor care se pretind creștine afirmă aceste doctrine. Ele sunt date ca învățătură și crezute de către protestanții conservatori de toate tipurile, inclusiv baptiști, metodiști, luterani, anglicani, prezbiterieni și așa mai departe. De asemenea, ele sunt afirmate de biserici neprotestante mai mari, cum ar fi biserica romano-catolică și bisericile ortodoxe răsăritene.

În plus, bisericile care neagă aceste doctrine probabil că nu ar trebui numite „creștine.” Deși poate că subscriu la Biblie și pretind că îl urmează pe Hristos, în realitate ele nu îmbrățișează învățăturile Scripturii sau pe cele ale bisericii istorice. Din această cauză, ele nu sunt cu adevărat creștine.

Când te gândești la importanța doctrinelor exprimate în *Crezul apostolic* de exemplu, aceste lucruri sunt absolut esențiale pentru viața bisericii și pentru a înțelege natura evangheliei și a ne înțelege mântuirea în Hristos. De exemplu, crezurile ne informează despre natura triunică a lui Dumnezeu: Dumnezeu este Tatăl, Dumnezeu este Fiul și Dumnezeu este Duhul Sfânt. Deci, dacă vrem să fim creștini, nu putem pretinde că doctrina Sfintei Treimi este doar un înveliș drăguț al credinței noastre, ca și cum i-ar da ceva în plus. De fapt, doctrina Sfintei Treimi este o afirmație referitoare la cine este cu adevărat Dumnezeul nostru în esența Sa.

– Dr. Steve Blakemore

Aș spune că doctrinele din *Crezul apostolic* sunt esențiale și fundamentale pentru creștinism. Și, într-adevăr, dacă te abați de la ele, te îndepărtezi de credința creștină istorică. Aceasta este experiența bisericii primare, ei au descoperit că există tot felul de modalități de interpretare a Bibliei și au spus: „aceasta este cea corectă.” E ca o linie de cale ferată: „Acesta este fâgașul corect de interpretare a Bibliei”. Mergeți în altă direcție și vă îndepărtați de credința creștină fundamentală. De aceea, cred eu, până astăzi, *Crezul apostolic* definește natura esențială a credinței biblice autentice.

– Dr. Peter Walker

Fiindcă convingerile rezumate în *Crezul apostolic* sunt așa de fundamentale și universale, ele exercită o influență unificatoare în rândul credincioșilor. Lucrul acesta este deosebit de valoros astăzi, deoarece există atât de multă divizare în biserica modernă.

UNIFICATOR

Poate ați întâlnit creștini sinceri care se opun învățării teologiei pentru că sunt convinși că doctrina nu face decât să îi despartă pe creștini unii de alții. Ei răspândesc această împotrivire față de teologia oficială cu sloganuri de genul: „Isus ne unește, dar doctrina ne separă.” Iar această poziție are un oarecare adevăr în ea. De-a lungul vremurilor, creștinii s-au despărțit unii de alții, s-au condamnat unii pe alții, s-au persecutat unii pe alții și chiar au purtat războaie din cauza unor chestiuni doctrinare. Cu toate acestea, Noul Testament tot încurajează biserica să lupte pentru unitatea doctrinară. De pildă, în Efeseni 4:11-13, citim următoarele cuvinte:

Isus a dat pe unii apostoli; pe alții proroci; pe alții, evangheliști; pe alții, păstori și învățători ... pentru zidirea trupului lui Hristos, până vom ajunge toți la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu, la starea de om mare, la înălțimea staturii plinătății lui Hristos (Efeseni 4:11-13).

În acest pasaj, Pavel s-a referit la biserică ca trup al lui Hristos. Și a arătat că biserica nu poate ajunge la maturitatea în Hristos până când nu suntem uniți în credință și în cunoaștere. Din acest motiv, unitatea doctrinară ar trebui să fie scopul fiecărui creștin.

Desigur, multe alte aspecte ale vieții noastre creștine trebuie să ne influențeze studiul doctrinei. Trebuie să Îl iubim pe Dumnezeu și să ne iubim semenii, să urmărim sfințenia, să ne bazăm pe puterea Duhului Sfânt și să medităm la Dumnezeu și la Cuvântul Lui. Când ne concentrăm doar asupra doctrinei și ignorăm alte preocupări, adesea ne abatem grav. Așa cum ne-a avertizat apostolul Pavel în 1 Corinteni 13:2:

Dacă ... aș cunoaște toate tainele și toată știința ... și n-aș avea dragoste, nu sunt nimic (1 Corinteni 13:2).

Așa cum indică acest verset și multe altele, dobândirea de cunoștințe teologice este importantă, dar nu este bunul cel mai de preț al credinței creștine.

Una dintre metodele cele mai eficace de a evita consecințele distructive ale controverselor teologice este să ne delectăm în unitatea doctrinală pe care o împărtășim cu toți cei care Îl urmează pe Hristos în lumea întreagă. Când ne echilibrăm preocuparea pentru detalii teologice cu o preocupare adecvată pentru unitate, doctrina ne poate uni, în loc să ne dezbine.

Biserica de astăzi a lui Isus Hristos este destul de preocupată de unitate. Există atât de multe confesiuni și puncte de vedere diferite referitoare la Duhul Sfânt, la femeii, la botez. Cu toate acestea, se pare că astăzi, în secolul al XXI-lea, suntem mai preocupați de unire în temeiul acțiunii, al câștigării lumii, mai degrabă decât în temeiul

adevărului. Este foarte interesant că, atunci când Domnul Isus și apostolul Pavel se gândesc la unitate – mă refer la Evanghelia după Ioan, capitolul 17, și la Efeseni, capitolul 4 – se gândesc la unitatea pe care o avem pentru că avem un Dumnezeu, un Domn, un Duh, o credință, un botez. Prin urmare, adevărurile, sau totalitatea adevărurilor în care credem, acestea trebuie să fie fundamentul unității noastre în Hristos.

– Dr. Samuel Ling

În lumea întreagă există sute de milioane de adevărați ucenici ai lui Hristos care sunt ferm dedicați învățăturilor biblice fundamentale exprimate în *Crezul Apostolic*. De fapt, chiar în acest moment, nenumărați creștini suferă persecuție și chiar martiraj pentru această dedicare. Poate că ei nu sunt de acord cu noi în ceea ce privește alte aspecte teologice. De fapt, poate au chiar obiecții serioase față de puncte de vedere care nouă ne sunt dragi. Dar, în ciuda diferențelor, suntem uniți în ceea ce spune crezul despre Dumnezeu, biserică și mântuire. Amintiți-vă rugăciunea lui Isus pentru biserică din Ioan 17:23:

Pentru ca ei să fie în chip desăvârșit una, ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis, și că i-ai iubit, cum M-ai iubit și pe Mine (Ioan 17:23).

Observați că Isus a spus că unitatea din biserică este o dovadă că El a fost trimis de Tatăl. Când stăm umăr lângă umăr cu alți ucenici ai lui Hristos, subliniind ce avem în comun din punct de vedere teologic, mărturisim lumii că evanghelia este adevărată, iar lucrul acesta dă putere evanghelizării noastre.

După ce am definit evanghelia și am căzut de acord cu privire la numitorul comun al evangheliei, cred că o modalitate prin care putem urmări unitatea și adevărul este să spunem că suntem dedicați acestei unități pe care o avem în evanghelie așa încât vom căuta unitatea unii cu alții, în viață și în lucrare, în așa fel încât să nu ne cerem unul altuia să renunțăm la convingerile noastre cu privire la adevăr. Dar de fapt ne bucurăm chiar și de acele aspecte în care suntem diferiți unii de alții. Suntem diferiți unii de alții în mod respectuos. Suntem diferiți unii de alții în mod inteligent. Suntem diferiți unii de alții într-un mod plin de dragoste. Dar căutăm unii în alții lucruri de care ne bucurăm reciproc, la nivelul adevărului și al convingerilor. Și celebrăm acele lucruri într-o anumită măsură, așa încât să ne bucurăm de unitate și așa încât să putem avea diferențe legitime, conștiente, în alte domenii ale convingerilor noastre teologice.

– Dr. J. Ligon Duncan III

Crezul apostolic îi poate ajuta pe creștinii de pretutindeni să facă diferența între convingerile esențiale și cele care au o importanță secundară. Accentuând acest crez în viața noastră personală și în viața colectivă a bisericii, vom descoperi că teologia nu ne

dezbină neapărat. Ci vom descoperi că ne unim cu alți slujitori credincioși ai lui Hristos și, astfel, împlinim viziunea lui Isus cu privire la biserică.

CONCLUZIE

În această lecție despre punctele credinței din *Crezul apostolic*, am vorbit despre istoria crezului prin prisma dezvoltării și scopului său. Am făcut o trecere în revistă a doctrinelor sale referitoare la Dumnezeu, biserică și mântuire. Și am menționat importanța punctelor sale de credință în ce privește natura lor fundamentală, universală și unificatoare.

Crezul apostolic este un document istoric deosebit de important care a rezumat convingeri creștine esențiale timp de sute și sute de ani. Chiar și astăzi, el continuă să ofere un punct de plecare unificat pentru teologi creștini din orice confesiune. În lecțiile care vor urma în acest ciclu, vom explora mai detaliat punctele credinței din *Crezul apostolic*, văzând cum reprezintă adevărurile Scripturii care unesc învățătura creștină din lumea întreagă.